

Ece de trei ori in septimana: Mercuri-a, Vineri-a si Domineca, cand o cõla intrãga, cand numai diumetate, adeca dupa momentul impregiurãrilor.

Prețial de prenumeratiune:

pentru Austria:	
pe an intreg	8 fl. a. v.
diugetate de an	4 " " "
patrariu " "	2 " " "
pentru Romania si Strainetate:	
pe an intreg	16 fl. v. a.
diugetate de an	8 " " "
patrariu " "	4 " " "

ALBINA

Prenumeratiunile se fac la toti dd. corespondintii nostri, si d'adrepul la Redactiunea Josefstadt, Langeasse Nr. 43, unde sunt a se adresã si corespondintiele, ce privã Redactiunea, administratiunea sau speditiunea cãte vor fi nefrancate, nu se vor primi, era cã anonime nu se vor publica.

Pentru anu noue si alte comunicãțiuni de interes privat — se raspunde cate 7 or. de linie repetitile se fac cu pretiu scãdut. Pretiu timbrului cate 30 or. pentru una data, se antecipa.

Invitare de prenumeratiune

1 a

„ALBINA“

pretiulu de prenumeratiune in monarchia Austriei:

pre iuliu—decembre 4 fl. v. a.
pre iuliu—septembre 2 fl. v. a.

pentru Romani'a si strainetate:

pre iuliu—decembre 8 fl. v. a.
pre iuliu—septembre 4 fl. v. a.

Redactiunea.

Viena 22 iunie/4 iuliu 1867.

Diet'a Ungariei se pune pre pauzare pana la toamna, era cestiunea natiunalitatiloru remane nedeslegata. Romanii si-vor aduce a minte de timpulu candu in Ungari'a domnia starea exceptiunala intrevenita dupa diet'a din 1861 si de ocaziunea predarei acelu album alu ablegatiloru in manile lui Deák. Dise atunci corifeulu magiaru ca la prim'a ocaziune data pre terenulu legatiunei daca si nu vor efeptu' altu ceva dar cestiunea natiunalitatiloru se va deslegã, vor fi drepti fatia cu natiunalitatile precum au fostu in 1848 fatia cu poporul.

Ocaziunea dorita li se dede, cãci diet'a e in aptivitate din 1865 pana acum si cestiunea natiunalitatiloru totusi nu e inca deslegata, ori pentru ca Deák si-a uitatu programulu, ori pentru ca nu-si pôte induplecã partit'a se-lu urmarãca pre unu asemene terenu. Fie ori-cum, esperiinti'a facuta de natiunalitati anevoia va poté fi combatuta, si acãsta esperiinti'a e carea a clatinatu credinti'a in fratietatea conlocuitoriloru nostri magiari.

Pre candu astfelu de tratare patiescu natiunalitatile in Ungaria, fratii magiari nu se impaca neci cu tendintiele natiunali ale poporulu croatu. „Agr. Z.“ de ieri constatãza cumca nõuele mesure dualistice ale guvernulu patrundu si in suer'a judecatorãca, si ca acãsta e o vatemare a principiiloru fundamentali din

tõte statele civilisate, prin cari funtiunãrii publici ai justitiei nu potu fi depusi de eatu numai pre calea judecãtii. —

Senatulu imperiale in siedinti'a de ieri s'a ocupatu de schimbarea ordinei afaceriloru, prin carea se capete impoterire a alege o deputatiune constatãtorie din 15 membri, cari impreuna cu deputatiunea alãsa de diet'a ungerãca sedebata proieptulu de delegatiuni pentru afacerile comune imperiali, recunoscendu paritatea ambelorũ jumetati de imperiu.

Desbaterea a supr'a acestui obieptu nu fu asiã de infocata precum se presupunea. Remasiti'a centralista radica unu graiu numai slabu, gangavitoriu. Mai vedurãmu intre senatori o partita dualista moderata, si alt'a dualista dupa tõte formele magiare, catu se parea ca vorbesce cutare ablegatu din majoritatea dietei din Pesta. In fine cu majoritate de voturi reesi proieptulu pentru deputatiune. Cu acãsta senatulu puse corona principiiloru sale dualistice ce si-le-a pronunciatu la tempulu seu in adresa. Federalistii nu graira, bagu de sãma s'au multiamitu cu cele ce le-au spusu din capulu locului, la desbaterea adresei. —

Dãriulu oficialu de astadi anuncia doliulu pentru Imperatulu Massimilianu. Dupa scirile telegrafice de la Paris, si curtea francãca a imbracatu doliu. Astfelu se imputiena speranti'a cumca Massimilianu ar fi remasu in viãtia. Pana acum nu esiste alta scire mai autentica de catu cea trimisa de Groller, despre carea vorbirãmu in nr. tr. Cate s'au telegrafatu de la New-York sunt numai faime, dar totusi afla crediamentu.

Espusetiunea de Mosca. Tendintie de ale Slaviloru.

Catra cele ce amu atinsu in unulu din nr.ii tr. despre espusetiunea de Mosca si despre deputatiunea slaviloru din Austria si Turcia, mai avemu se adaugemu cumca acãsta deputatiune a cercetatu si fortarãti'a rusãca Cronstadt, pentru a vedã starea flotilei Imperatulu rusescu.

In 16 iuniu numit'a deputatiune publica o adresa de despartire catra poporul rusescu, datata din Petropole. Din acãsta adresa, conceputa intru intielesu strinsu in stilu de prochiatiune, estragemu urmãtoarele: „Ne-amu adunatu la espusetiune pentru a ni dá imprumutatu socõta despre legamintele nõstre de consanginitate. Adunarea ne-a convinsu ca popõrale slavice nu trebuie se se mai desparta, ci celu putienu pre terenulu sciintiei se se impreune mai strinsu. Fiindu ca din esperiinti'a scimu catu de putieni amici avemu in Europa, deci cu totii sentimu nesiesitatea ca — precum se si cuvine fratiloru — se ne iubimu, se ne spriginimu unii pre altii, si in momintele periculu se nu uitãmu unii de altii. Pentru ospitalitatea slava ce amu gasitu, multiamimu fõrte parintelu Rusiei, nemoritoriuu eliberatoru a popõraloru, Imperatulu Alessandro Nicolaievici si Mai. Sale Imperatesei Alexandrowna, cari au binevoitu a ne primi, cum se primescu fratii pre pamentulu patriei. Multiamimu In. S imp. mare duce Vladimir Alexandrovici, Nicolaievici si intregi familii imp. Mai departe societatei naturalistiloru din Mosca, universitatiloru din Petropole si Mosca, comitetelor de primire din Mosca, Petropole, Cronstadt, Tver, Pscov, Novogorod, Zarskoje-Selo sel.“

Celu ce primescu o vediutu, se indetoresce a face si elu un'a visitatorelui. Asiã li se intemplã si Slaviloru din Austria si Turcia. Dicemu inadinsu „intemplã“, cãci nu potemu sci daca a fostu intentiunata in asta direptiune. Dupa ce deputatiunea vedu la Petropole catu e Rusi'a de tare si mare, trebuira se vina si in patriele acelei deputatiuni õspeti de la Petropole, baremu in trecere, ca se arete si poporulu ca Rusi'a nu e departe. Septeman'a trecuta marele duce Alessiu ajunse la Constantinopole, unde petrecu putienu. Acãsta caletoria ni aduce a minte ca la anulu 1845 pre candu Tiarulu Nicolae nisuiã a capacitã pre Angli'a ca Turculu nu mai poté traf, deci se-i incredintieze lui inmortentarea, pre atunci si-trimise pre fiulu seu marele duce Constantinu in caletoria catra Constantinopole. Poporatiunea din asta capitala si din satele vecine se adunase cu multimea pentru a salutã pre Constantinu, si intre ovatiuni se audi de cateva ori „traiesca Constantinu regele nostru.“ Poporul grecu adeca nutresce credinti'a ca Constantinopolea cea creata de unu Constantinu, perduta de altu Constantinu, era unu Constantinu o va eliberã. Angli'a atunci nu se invoi si grecii cautara a se desamagi ca credinti'a lor nu privescu pre marele duce Constantinu.

Imperatãsa Rusiei voindu a merge septemanele trecute la Livadia langa marea nõgra,

luã calea cea strimba prin Galiti'a unde Austri'a si-are rutenii sei, apoi prin Bucovina catra Besarabi'a rusãca. Despre acãsta caletoria primiramu din Cernãuti urmãtoaria insciintiare:

„Domineca in 11/23 iuniu la 6 õre d.m. a sositu Ecaterin'a Imperatãsa Rusiei in Cernãuti impreuna cu suit'a sa. Pregãtirile in drumulu de feru au fostu pompõse. Ea a sieditu in Cernãuti numai una õra si aceea in castelulu drumulu de feru, dupa aceea s'a dusu la Noua-Sulitia. Suit'a ei constã din fiulu ei, cnezi, cazaci si 2 generali, mai multe dame de curte si servitori, de totu una suta de persõne. Nisce fetie de totu straine la vedere. Myrbach, presiedintele guvernulu tierri, impreuna cu ampoiati guvernulu i-au facutu ovatiunea in curtea ferata, nobilimea a fostu inse numai ca se o vedã. Escelinti'a Sa Parintele Episcopu nu s'a prezentat Imperatãsei.“

Dar se nu ne intõrcemu pre langa acãsta cestiune cu multe combinatiuni, cãci dñaristi'a Rusiei ins'a-si si-pronuncia tendintiele destulu de apriatu, si anevoia — in lips'a libertatei de presa — va fi pronunciatu altu ceva de catu ceea ce vine guvernulu rusescu la socõtãla. Astfelu dñariulu rusescu „Golos“ in unulu din nr.ii ultimi publica unu articlu pentru infintiarea unei federatiuni slavice pe ruinele Austriei si Turciei, cu trei puncte centrali: Mosca, Praga si Belgradu.

Pesta in 3 iuliu n. —

(z) Diet'a nõstra, seu adeca a Ungariei, propriaminte a maritei natiuni magiare — se incheiã pentru astadata cu siedinti'a de ieri dupa amãdiadi, prorogandu-se pe tempu nedeterminatu.

Auspiciile sub cari s'au inceputu siedintiele acum incheiate, n'am avutu onõre a le descriã; le au descriu altii; mi aducu inse bine a minte, ca acele neci de parte nu erau asiã triste si rapitõrie de sperantie pentru noi, ca cele de fatia. Fratii nostri magiari, amagiti de noroculu ce li suride, parte mare credu ca a sositu tempulu a lapedã masc'a fratietatei fatia cu noi.

Mai antaiu isbucni acestu spiritu septeman'a trecuta, candu se consultau in clubulu Deákistiloru pentru implinirea locului de notariu ce devenise vacante in cas'a reprezentatoriloru prin depunerea mandatulu decatra romanulu Georgiu Ioanovicu, fiindu ca primu elu functiune de statu in ministeriulu cultulu si instructiunei publice. La acea ocaziune s'a facutu propunerea se se alãga erasi unu romanu pentru acelu postu, precum s'a alesu la 1861 si 1865; dar multimea protestã, nu vru se scie de

FOIBIORA.

Õrele de recreatiune

de

Ludovicu Guicciardini.

Sub acestu titlu literatur'a italiana cunõsce unu opu de renume, din care vom impartãsi cateva capete. Dupa datina facemu mai antaiu biografi'a scurta a autorelui. Guicciardini s'a nascutu la 1482 in Florentia. De profesiune fu juristu. Ca june inca, fu ambasadore, demnitate mare si pre acelu timpu, ma si mai stimata de catu astadi. Fu purure partinitoriu familiei de Medici carea se luptã pentru principatu in Florentia. Acãsta familia l'a si remuneratu cu oficie. In luptele cele multe de pre atunci, sõrtea lui Guicciardini se naltã si coboriã, in fine cãdiu in desgrãtia principelui Cosma de Medici, si ca multa patitu se retrase la Arcetri, unde scrisu opulu seu clasicu „Istoriele Italiei de la 1490—1532.“ Unii critici lu punu in paralela cu Senofonte si Liviu. Mori la 1540. Din opurile lui luãmu aci „õrele de recreatiune“,

cari afara de recreatiune, ni dau si instructiune buna.

Unu pastoriu aflandu ca-i lipsece unu vitielu, fece promisiune lui Joie ca-i va sacrificã unu mnelu daca i va descoperi pre lotrulu. Putienu apoi cercandu, in o padure de goronu gasi unu leu ce manca vitielulu lui, de ce spaimentandu-se pastoriulu si radicanu manile la ceru dise: O Joie, io-ti promisiu mai nante unu mnelu se-mi vei descoperi pe lotrulu vitielulu meu, dar acum ca l'am gasitu, io-ti promitu unu tauru daca me vei scapã de brancele lui.

Nu trebuie atribuitu Ursitei ori-ee desgrãtia seu nenorocire.

Ursit'a (Dat'a) vediendu unu copilu dormindu supra unui putiu (fantãni), lu desceptã dicendu-i: scõla d'aci nebunutiule, cãci daca vei cadã in lantru, se va dice ca a fostu de vina ursit'a si nu nebunãta.

E nebunãta a se descarcã supra altuia pentru casualitate.

Antoniu zidariulu din nenorocire cãdiendu la pamentu de pre unu acoperementu inaltu, dede

din intemplantu preste unu omu ce siedea acolo josu, astfelu fora a se vatemã multu, ucise pre acelu, alu caruia fiu apoi lu chiamã indata la judecata acusandu-lu despre ucidere. Ma zidariulu se aperã in acestu modu, dicendu: Amice, daca am peccatutu vreu se me cãiescu, urcate tu insu-ti in acelu locu de unde am cãdiutu io, si io voiu siedã unde a siedutu parintele teu, astfelu aruncandu-te ucide-me si tu pre mine, daca ti se impare, cãci io me invoiescu.

Negrigiea n'ajunge pentru seusa.

Unu schiavu fiindu batutu de domnulu seu pentru cutare peccatu comis, dise: io l'am facutu nevoindu. Si nevoindu, respunse domnulu, vei pati pedepse.

E neplacuta presinti'a inamiculu si placuta absinti'a lui.

Vulpea a intratu in unu palatiu si vediendu o gaina in cuibu betãga, o intrebã cum stã cu sanetatea, — asiu stã mai bine de cum stau (dise gain'a) daca tu te-aiducod'aci, surata!

In parerea celoru intiepti, e fõrte mare neprecãperea omenãca.

Socrate celu ce de catra oraculu lui

Apoline fu judecatu de omulu celu mai intieptu, tienea cumca ignorantia (neprecãperea) este mam'a presupunerei, si de aceea avea datina a dice dese ori cumca nu scie alta de catu numai ca: nu scie nemica. Si Temistocle, omu intieptu, dupa ce vietiu 107 de ani, la mõrtea sa dise cumca nu-i place a mori atunci candu a inceputu so scie a traf.

Omenit constãnti si-batu jocu de rele.

Polemone sofistulu fiindu necagitu fõrte de reumatismu (podagra), glumindu casu cum nu i-ar pasã, dicea: daca trebuie se mergu, n'am piciorã, daca trebuie se lucru ceva, n'am mani, dar daca me prinde reumatismulu, dicu am mani, piciorã si alte membre.

Dogãna intre amici e salutarã si folositorã.

Diogene erã atatu de muscatoriu cu cuvintele sale, in catu fu supranumitu filosofu cinicu adeca canenu (canescu) dreptãca insusi glumindu indatinã a dice: alti cani musca pre nemiciu lor pentru a li face reu, dar io muscu pre amici spre binele lor, voindu a dice ca defaimandu insusi peccatele lor si facendu-i a-si recunõce smintele, facea in folosulu lor.

nationalitate in asta privintia. Si romanii adi in biroulu dietei nu sunt reprezentati de felu, era unii deputati ai nostri, cari nainte de alegere incepusera a se corita cu corifeii magiari pentru acest'a, provocara numai vorbe aspre si amerintiari!

Pare-mi-se ca adi in natiunea nostra nu mai existe sufletu, care se nu fie — de nu scandalitu, dar celu putienu superatu si desgustatu pentru acesta nepatriotica portare a domniloru magiari; pro eei mai devotati amici, pe uneltele orbe ale loru le audu in tote dilele criticandu-i si condamnandu-i, precum de alta parte ei nici cu acele instruminte ale loru nu mai sunt indestuliti, nici aceia nu li paru destolu de slabi romani si destulu de zelosi magiari! — D'asiu fi dispusu a ride si a face pre onoratulu publicu cetitoriu se rida, n'asiu ave, de catu a insira aici nume si date, nume de omeni pe cari lumea i tiene de renegati, de uneltele orbe, si date pentru cari nu se mai indestulesca nici domnii cu servitorii, nici cestia cu ceia.

Inse se nu credia cineva, ca numai noi cu pretensiunile nostre nationali suntemu nemultumiti; totu poporul, tote clasele din patria sunt nemultumite — afara de domnii ministrii, parti'a ce-i spriginese si cele cate-va sute de familie, cari prin sistem'a noua, seu adeca prin patrociniulu lui Deak si alu ministriloru, apucara la domnia. Cine se indoiesce de acest'a, acela citesca pe „Magyar Ujsag“, „Pesti Hir-lap“, „Neuer Lloyd“ si o multime de foi provinciali si se va convinge de plinu. „Neuer Lloyd“ de ieri intr'unu articlu de fondu, numesce pe ministeriulu lui Andrassy „impe-tritu aristocraticu“, si dice ca de multu s'a convinsu, cumca barbati ce dregu adi sortile tierii, nu sunt capaci a atienti o libertate adeverata a poporulu.

Dar se trecu de la acesta uricioasa tema la alta — dora nu mai putienu insemnata.

S'a fostu scrisu mai de multu si in „Albina“, cumca darile in Ungaria sub noua sistema — nu se platescu mai de felu. La inceputu, pare-mi-se in aprile, regimulu nostru nega acest'a; dar acum adeverulu nu se mai pote ascunde, pentru ca potcasulu de Reichsrath din Viena, pana se se invoiasca la tote pretensiunile magiariloru a cerutu niscari date si cifre, era acestea sunt — precum mi se spune — mari. Atinge adi si o foia nemtiesca de aici, ca in Ardealu restantiele de dari pe diumetatea trecuta de anu ajungu 80, di: optuieci de provincie, era in Ungaria si mai multu, d. e. restantiele Buda-Pestei la 90, di: noadieci de provincie! Ast'a e unu lucru nemaipomenitu; nu platesce asi-dara mai nimone darile, si totusi — nemultumirea e comuna! Se ni inchipuimu acum timpulu, carele nu e, nu pote se fie ind-partatu, candu organele regimulu, adeca a ministeriulu ungurescu vor trebui se scotia darile cu executiune adeca cu mediloece silnice, — ce va se fie atunci!! — Fie ce va fi, eu me adresezu poporulu nostru si-lu rogu, se se ferisca de restantie mari in dare si se caute se aiba pururea a mana atati banisiori, catu i facu darile restanti; caei tare me temu ca executiunile pentru darile restanti se vor pune in lucrare fora crutiare. Romanulu si serbulu se pleca mai putienu magiarismulu, si cine scie de unde si ce suspitiunare ni-ar veni.

In fine ar mai fi se scriu despre impresiunea cea rea, asiu pote dice infurierea unoru omeni pentru critic'a cea obiectiva, ce o facui mai de unadi interpelatiunei dlui Ales. Romanu; dar fiindu ca despre acest'a n'asiu fi in stare a report'a fora a atinge si — urmari scandalose, — deci dau multiamia pronie ceresci, daca ne va feri de blamare din parte straina, si — tacu. Constatezu totusi ca — interpelatiunea de carea e vorba — intr'adeveru n'a avutu nici unu resultatu priicosu; ministrii o ignorara conse-cinte, era ca s'o improspeteze si dora coroga cine-va, — nu s'au aflatu.

Pesta 3 iuliu.

(+) In siedinti'a de ieri se proroga diet'a pana la tomna, neci ca avemu se amintimu altu oeva din acesta siedintia, de catu ca presiedin-tele si-a luat diua buna adresandu-se catra domnii deputati cu cateva cuvinte magulitorie si totu de odata facendu o panegirica politicee ajunse la putere.

Ne avendu dara se amintimu ce s'a in-templatu, in lips'a objecteloru momentose, vom aminti ce nu s'a intemplatu, cu tote ca s'a acceptatu.

Si adeca mai nainte de tote trebuie se spunemu cumca nu s'a desbatutu protestele alegatoriloru din cerculu Oravitiei in contra alegerei lui Grunzenstein.

Comisiunea verificatoria primindu protestulu celu d'antau s'a adunatu in unu numeru pre insemnatu. Dintre membrii cei de fatia doi insi au recunoscutu nevaliditatea alegerei amintite si au votatu pentru cassarea, era ceia lalti doi din contra pentru verificarea definitiva a deputatulu din cestiuene.

Nefindu dara majoritate, s'a adunatu comisiunea a doua ora si atunci au ajunsu si adausulu la protestu, cu care ocaziune majoritatea comisiunei a decisu ca se se face investigatiune caei au recunoscutu cumca alegatorii mentinuti au fostu atacati in dreptulu loru de alegere, prin urmare nu au potutu recunosec validitatea acelei alegeri, dar nu recomandara cassarea ei, ci investigatiune.

Intr'adeveru trebuie se marturisimu ca si acesta recunoscere e destula satisfacere alegatoriloru protestatori, cunoscendu tratarea deputatiloru magiari, cu care apera ei faptele partisaniloru loru.

Apoi ce s'a intemplatu cu protestele?

In siedintiele din urma totu amu acceptatu se vedemu desbaterea loru, inse indiesertu — diet'a s'a prorogatu si desbaterea a remasu pana la tomna. Presiedintele nu le-a pusu la ordine, bagu de sema pre tomna se vor mai pote pregati fratii nostri magiari.

Cu astfelu de satisfacere trebuie se ne indestulimu in presinte, daca n'amu scjutu se oprimu realizarea uneltiloru neamice — inca la tempulu seu.

Totu asemene s'a acceptatu si responsulu ministeriulu la vorbirea si interpelatiunea dlui A. Romanu, facuta in caus'a Transilvaniei. Dar si cu acest'a ne-am insielatu.

Proieptulu de lege

in caus'a nationalitatiloru

compusu de sub-comitetulu comisiunei emise in caus'a nationalitatiloru, si asternutu casei deputatiloru in siedinti'a din 27 I. c.

(Incheiare.)

Partea III.

Drepturile nationalitatiloru in privinti'a administratiunei statulu.

§. 15. Fie care cetatianu din patria are dreptu se se foloscesca de limb'a materna in petitiunile indreptate catra regimulu tierii.

§. 16. Institutele de invetiamentu pentru arta, sciintia, agricultura, industria si comerciul precum si alte institute d'acestea, fie ele intemeiate de persoane private, de asociatiuni seu corporatiuni, precum si aceste asociatiuni si corporatiuni, asi si autoritatile mai inalte si cele supreme bisericesci, in comunicari loru cu regimulu tierii se potu folos de limb'a administratiunei loru, sunt inse deobligate a alatur'a asternutele loru si in limb'a magiara.

Regimulu tierii raspunde in limb'a in care s'a asternutu petitiunea, pe o parte (hasabosan), dara in casuri urgenti pote raspunde numai in limb'a magiara.

In casuri de dubietate testulu magiarescu este decidiatoriu.

§. 17. Oficiolatele comunica cu regimulu tierii in limb'a magiara.

§. 18. Limb'a de administratiune a regimulu tierii este cea magiara. Intre altele inse ministeriulu este deobligatu a ave grigee ca, precumu la tote demnitatile si dirigatoriile nalte de statu, asi si in speciu in capulu comitateloru (adeca comitii supremi. Trad.) se se aplice in numeru indestulitoriu, din senulu tuturoru nationalitatiloru astfelu de barbati cari posedu cunoscintiele necesarie pentru superearea afaceriloru dirigatoriiloru, corporatiuniloru, institutelor, asociatiuniloru si privatiloru de nationalitate nemagiara.

§. 19. In institutele de invetiamentu intemeiate degia seu cari, dupa recerintia, se voru intemcia prin statu respective prin regimu, limb'a instructiunii o va defige ministeriulu de cultu; dara fiindu ca chiar si regimulu are de celu mai inaltu scopu alu scu succesu in instructiunii publice, din punctu de vedere alu educarii generale si alu binelui generalu, — este indetoratu (minist. de cultu) a se ingrigi dupa potintia cumca cetatienii din patria, fie de ori si-ce nationalitate, locuindu densii in numeru mai mare la unu locu, in mediloculu tienutulu loru se se pota cultiv'a in limb'a loru, pana unde incepe cultur'a mai inalta academia.

§. 20. In scolile mai mici si mai inalte de pe teritorie pe cari se usiteza mai multe limbi, au se se infintieze catrede de limba si literatura pentru fie-care dintre acele limbi.

§. 21. Limb'a propunerii la universitatea tierii este cea magiara, au inse se se intemeieze catrede de limba si literatura pentru limb'a fie-carei nationalitati.

§. 22. De cumva dintre institutele ce erau organizate pe calea invoirei, (§. 23) ori-si-care cu poteriile sale nu ar fi in stare se corespunda pe deajunsu scopulu, din caus'a neajugerei, si ar petitiuna la statu pentru ajutoriu: ministrii respectivi voru ave detorintia se face propunere despre acelea dietei, pe bas'a documintelor credibile, adunate. Legelatiunea din casu in casu va decide despre cantitatea si modulu ajutoriulu, dupa ce s'a convinsu despre necesitatea aceluia.

Partea IV.

Drepturile nationalitatiloru in privinti'a asociatiuniloru.

§. 23. Fie-care cetatianu din patria, tie-na-se de ori-si-care nationalitate, precum si oficiolatele, comunitatile, bisericile si comunile bisericesci au dreptulu se intemeieze scole inferiore, de medilocu si superioare precum si alte felii de institute de arta, sciintia, economia, comerciul si industria, ce sunt de lipsa pentru prosperarea acestora, fie pe spese proprie seu pe calea asociatiuniloru; spre acestu scopu cetatienii se potu asoci'a si forma reuniuni sub supaveghierea regimulu, facendu-si statute d'acestea, propasiendu in intiesulu statutelor intarite de regimu in acesta privintia; potu aduna fondu de bani, cu acest'a potu manipula asemenea sub supaveghierea regimulu si in modu corespundiatoriu pretensiuniloru nationali.

Institutele de invetiamentu, cultura si de altfelu de sciintie intemeiate in acestu modu — scolele inse numai in consonantia cu cele lalte norme de invetiamentu — sunt egalu indreptate ca institutele statulu ce li sunt asemenea si de acelasi rang.

Societatile in institutele intemeiate de densele potu comunic'a intre ele si in limb'a loru propria.

Partea V.

Drepturile nationalitatiloru in privinti'a jurisdictiunei.

§. 24. Unu cetatianu din patria fie de ori-si-care nationalitate, in casuri unde, fara se se foloscesca de cutare advocatu, voiesce se apeleze la scutul legiloru respective a judelui, fie ca acuatoriu seu acusat, fie ca petitiunatoriu, — are dreptu a se folos:

de limb'a-i materna in comunitatea sa si in oficiulu cercualu de care se tiene;

in alte comunitati, de limb'a comunitatei respective seu de una dintre cele folosite acolo;

in oficiulu seu jurisdictiunale se pote folos de limb'a sa materna seu de limb'a protocolulu oficiulu jurisdictiunale, seu de un'a dintre limbele lui; in oficiuri straine jurisdictiunale se pote folos de limb'a protocolulu aceluia seu de un'a dintre limbele lui.

§. 25. Judele eserceaza oficiulu seu in casurile §-lui 24, si anume:

in procedur'a afara de procese decide si ordinca in limb'a in care este scrisa petitiunea, respective in limb'a interesatiloru;

in cause procesuale inse conduce pertratarea in limb'a partitelosu litigante, marturiile, oculat'a, si alte fapte judecatoresci le asculta in limb'a acestora; si in fine protocolulu lu duce in limb'a de protocolu a oficiulu, era daca de acestea ar fi mai multe, atunci intr'ace'a (limba) dintre ele, cu care se voru invoi partitele litigante, si candu nu s'ar pote invoi, atunci in ori-si-care, dupa placu.

Citatiunile (judiciale) se voru face in limb'a citatulu, pentru interesulu lui, de cumva cu graba se pote eru'a, intr'alte casuri se voru concipia in limb'a oficiosa a tierii ca in ce'a a comunicatiunei; dara fie-care citatiune, resolutiune si sentintia, ba chiar, in casuri straoardinarie, si alte documente mai momentose, le publica seu comunica in limb'a partiteloru seu a interesatiloru, decumva postescu.

§. 26. Daca o partita se representa prin advocatu, seu trebuie se fie reprezentata, atunci advocatulu acuatoriulu pote se-si alega limb'a judetulu respectivu, seu un'a den ele, daca-su mai multe; dara daca advocatulu acusatulu, seu advocatii, nu voiescu se mane procesulu in lim-

b'a alea de advocatulu acuatoriulu, sunt indetorati a se folos de limb'a magiara.

§. 27. Citatiunile judiciale se se face in limb'a petitiunei, inse in interesulu partitei citate, daca numai de catu se pote eru'a, se se face si in limb'a acesteia, intr'alte casuri se se face in limb'a oficiosa a tierii, ca in cea a comunicatiunii.

Citatiunea, resolutiunea si sentintia se se comunice, publice si concepieze in limb'a procesulu si, din punctu de vedere alu apelatiunii, si in limb'a oficiala a tierii.

§. 28. In afacerile ce se tienu de compotintia tribunalulu cambialu limb'a procesulu, pentru creditulu generalu, va fi cea magiara.

§. 29. Limb'a administratiunii interne a judetiloru ce depindu de la alegere este cea magiara; judetiele bisericesci otarcesca-si sengure limb'a loru de administratiune.

§. 30. Limb'a oficielor a cartiloru funduale este cea magiara; resolutiunile inse, daca postescu partitele, se se emita in limb'a de administratiune a oficiulu si daca ele (limbele) ar fi mai multe, intr'ace'a dintre ele, in care postesce partit'a; totu in acea limb'a au a se emite, in traducere fidela, si estratele.

§. 31. Limb'a oficiala a tribunalelor ce depindu de la denumirea regimulu tierii este eschisivu cea magiara; ministeriulu de justitia inse este detoratu a grigi ca la tribunale inalte si la cele mai inalte se se denumesca, in numeru corespundiatoriu, individi capaci din sinulu fiecarei nationalitati.

Partea VI.

Drepturile nationalitatiloru in privinti'a legelatiunei.

§. 32. Limb'a pertratarii si a administratiunii in diet'a tierii este cea magiara.

§. 33. Legile au se se publice in limb'a fie-carei nationalitati din patria.

Partea VII.

Garanti'a egalitatiei nationalitatiloru.

§. 34. Ori-si-care lege de mai nainte, ce contradice legiloru de mai susu, se sterge.

§. 35. Egalitatea staverita in §§ de mai sus pentru tote nationalitatile ce exista pe teritoriu tierii se dechiara de lege fundamentala a tierii.

Paulu Nyary m. p.

presiedintele subcomisiunei.

Carolu Kerkapoly m. p.

notariulu subcomitetulu.

Adresa de gratulatiune dlui Dr. Ios. Hodostu.

Pre stimate Domnule!

Candu patria'seu mam'a cu inima doioasa, Ne chiama

Versulu nemuritoriulu poeta a inflacaratu inim'a fiacarui romanu, cuvintele lui inse a prinsu radecinele cele mai afunde in nobil'a Ta inima — mare patriotu!

Patria si natiunea Ti-a fostu idolulu, carui-a Te-ai inchinatu din cele mai fragede tineretie; aceste fiintic Te-au potrecutu la barbatia; loru Ti sacrifici si in presentu activitatea si victi'a.

Te-ai departatu din senulu patriei Tale la alti frati ai Tei; de maic'a Ta, de dulcea si bella Ta patria inse, care Te-a nascutu si crescutu, nu Ti-ai uitatu nici-odata; ea zace adencu tiparita in inim'a Ta; binele si fericirea ei o cauti in tote lucrarile Tale.

Ai priceputu versulu'ei candu Te-a chematu, si cu inima si barbatia romana Ti-ai redicatu cuventulu puternicu pentru dens'a acolo, unde nu voiescu a recunosec cumca romanulu anea are o patria.

Energie'a apere a autonomiei dulcei Tale patria in diet'a din Pesta a inflacaratu pre fie-care romanu, ne-a datu tuturor'a taria in sperarea unui viitoriu mai imbucuratoriu, ne-a implutu pre toti de admirare pentru Tine, era pre antagonistii nostri i-a uimitu si debelatu.

Mergi mai departe pre cararea inceputa; natiunea este cu Tine; geniulu patriei Tale inca n'a plinu.

Noi plini de entusiasmu si admirare pentru Tine, Ti uramu taria, barbatia si pacientia, ca lupt'a inceputa se-Ti fie incununata cu laurulu nemuririi si numele se Ti-lu glorifice natiunea romana intru tota posteritatea sa.

Se traiesci mare patriotu, se traiesca dulcea Ta patria Transilvania!

Silivasiu, in 15. maiu 1867.

Ai tei stimatori.

(urméza 51 subscrieri.)